

Vergaderjaar 2009–2010

32 317

JBZ-Raad

J

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 24 juni 2010

De vaste commissie voor de JBZ-Raad¹ heeft op 15 juni 2010 een mondeling overleg gevoerd met minister Hirsch Ballin van Justitie over:

- **het verstrekken van informatie door de regering na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon, in het bijzonder op JBZ-terrein.**

Van het overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie voor de JBZ-Raad,
Kox

De griffier van de commissie voor de JBZ-Raad,
Kim van Dooren

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Dölle (CDA), Van de Beeten (CDA), Broekers-Knol (VVD), De Graaf (VVD), Eigeman (PvdA), Kox (SP) voorzitter, Staal (D66), Franken (CDA) vicevoorzitter, Van Bijsterveld (CDA), Duthler (VVD), Van Kappen (VVD), Haubrich-Gooskens (PvdA), Meurs (PvdA), K.G. de Vries (PvdA), Peters (SP), (PvdA), Reuten (SP), Vliegenthart (SP), Kuiper (CU), Lagerwerf-Vergunst (CU), Böhler (GL), Strik (GL), Koffeman (PvdD), Yildirim (Fractie-Yildirim) en Tiesinga (CDA).

Voorzitter: Kox
Griffier: Van Dooren

Aanwezig zijn tien leden der Kamer, te weten: Van de Beeten, Broekers-Knol, Engels, Franken, Haubrich-Gooskens, Kox, Strik, Meurs, Lagerwerf-Vergunst en Van Bijsterveld

en minister Hirsch Ballin, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Minister Hirsch Ballin, ik heet u van harte welkom. Wij hebben u uitgenodigd om met ons te overleggen over de informatieverstrekking aan deze Kamer. Wij richten ons hierbij vooral op de situatie van na Lissabon. De leden van deze commissie hebben een omvangrijk dossier gekregen over hoe de communicatie in het verleden verlopen is. De conclusie van het dossier is dat het van «kwaad tot veel beter is gegaan», waarvoor onze complimenten. Het lijkt mij daarom niet erg belangrijk dat wij veel over het verleden spreken, want er is vooruitgang geboekt. Wij kijken dus vooral naar de situatie van na Lissabon. Minister, welke visie heeft u daarop? Welke informatie moet er volgens u naar deze Kamer komen? De leden van de commissie hebben daar ook een mening over. De bedoeling van dit gesprek is dus om een werkbare afspraak te maken over hoe wij in de toekomst met elkaar omgaan op dit terrein. Als wij er niet uitkomen, zien wij wel weer verder. Ik heb echter goede hoop dat dit gesprek nuttig zal zijn. Het vorige gesprek dat ik met u over eerdere kwesties had, is namelijk ook goed verlopen. Minister, wilt u aan het begin van de vergadering nog iets zeggen? De leden van de commissie krijgen daarna de kans om opmerkingen te maken, waarop u dan weer kunt reageren.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik heb een brief gestuurd over hoe de informatievoorziening in het kader van het Verdrag van Lissabon kan lopen. Daarbij heb ik uiteraard de ordening van bevoegdheden na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon als referentiepunt genomen, dus ook wat nu bij het Europese Parlement ligt en de situaties waarin de nationale parlementen een rol spelen. Ik heb mij daarbij gespiegeld aan de raden die al langer in het systeem van de wetgeving met codecisie functioneren. Die behoren tot de eerste pijler, terwijl een deel van de zaken op het gebied van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht tot de voormalige derde pijler behoorde. Het deel migratie overigens niet, maar ook daarvoor gold tot voor kort een bijzondere besluitvormingsprocedure. Ik heb mij dus gespiegeld aan de situatie op andere beleidsterreinen en daar nog iets «bovenop gezet», gelet op de bijzondere politieke betekenis van het JBZ-terrein. Ik hoop dat dit in voldoende mate tegemoetkomt aan de wensen van de Eerste Kamer en van deze commissie, al houd ik natuurlijk mentaal rekening met de mogelijkheid dat er nog onvervulde wensen zijn, gezien het feit dat om dit overleg werd gevraagd. Ik sta dus open voor een bespreking van wat er wellicht nog beter kan. Ik veronderstel overigens dat niemand ermee gediend is om alles wat afgedrukt kan worden, af te drukken en rond te sturen. Dan zou iedereen in de papiermassa's verdrinken, want in de Europese Unie gaat er heel veel aan documenten om.

De **voorzitter**: Wij kunnen u wat betreft dit laatste geruststellen. Wij willen echt niet bedolven worden, want wij krijgen hier al meer dan voldoende papier. Het is echter de vraag of wij voldoende documenten krijgen over de dossiers die wij prioritair noemen. Vooraleer ik daar verder nog iets over zeg, geef ik eerst de leden van de commissie de gelegenheid om in te gaan op de vraag of wij voldoende informatie krijgen over de

dossiers die wij met voorrang willen behandelen. Ik weet dat er op dat gebied nog wensen zijn, dus wie mag ik als eerste het woord geven?

De heer **Van de Beeten** (CDA): Voorzitter. De achtergrond van dit overleg is dat wij in het verleden herhaald met de minister en met de staatssecretaris hebben gesproken over de informatievoorziening. De gedachtegang die daarbij steeds werd uitgesproken, was dat datgene wat wij kregen in het kader van het instemmingsrecht ook aan de Kamer zou worden verstrekt in het kader van de Lissabonprocedure. Door de vinger aan de pols te houden, hopen de leden van de CDA-fractie te voorkomen dat wij in een situatie terechtkomen waarin wij aan een parlementair voorbehoud toekomen. Als wij namelijk het gevoel hebben dat de Tweede Kamer uitdrukkelijk een element in de procedure heeft ingebouwd, kunnen wij pas in een laat stadium van de besluitvorming in Europa aan de bel trekken. Een andere reden is het feit dat deze Kamer uit parttime politici bestaat. Wij willen daarom selectief blijven met betrekking tot de onderwerpen die wij volgen, zodat wij tijdig het gevoelens dat er in deze Kamer bij verschillende fracties leeft, onder de aandacht van de regering kunnen brengen.

De minister schrijft in zijn brief van 20 april dat hij het niet mogelijk acht om de raadsdocumenten ter beschikking te stellen. Wat bedoelt de minister hiermee precies in vergelijking met de situatie zoals die ten tijde van het instemmingsrecht gold? Wat de minister het begrip raadsdocumenten zo ruim op dat dit veel meer is dan wij in het verleden kregen? Of denkt de minister aan dezelfde hoeveelheden die destijds in het kader van de derde pijler aan de Kamer ter beschikking werden gesteld? De brief van 20 april is mijns inziens niet helder daarover. De minister zei zelf ook al dat wij er niet op uit zijn om bedolven te raken onder documenten. Dat kunnen wij ons ook in het geheel niet permitteren. Wij moeten echter trachten vast te stellen welke categorie documenten wij graag willen hebben. De minister zegt dat het geen probleem is om die ter beschikking te stellen. Daar komt het wat ons betreft op neer.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Voorzitter. Bij het uitvoeren van de controlerende functie is het voor de Eerste Kamer van belang dat zij voldoende zicht heeft op het onderhandelingsstandpunt dat de regering in de Europese Unie inneemt. De BNC-fiches en de geannoteerde agenda zijn daarvoor inderdaad belangrijk. De minister heeft dat terecht ook aangegeven. Wij hebben eerder al gezegd dat er met betrekking tot de BNC-fiches nog altijd een verbeteringslag te maken valt. Men kan hierbij ook denken aan wat de Algemene Rekenkamer heeft gezegd. Onlangs werd bovendien bij de juridische wetgevingsevaluatie aangegeven dat de juridische onderbouwing soms wat beter kon. Ik verzoek de minister om wat betreft de geannoteerde agenda vooral te bekijken in hoeverre de discussie binnen de JBZ-Raad goed weergegeven kan worden. Het gaat dus niet alleen om het Nederlandse standpunt, want daarmee weten wij nog niet wat de verhoudingen met betrekking tot een Commissievoorstel zijn. Wij willen graag het standpunt van de andere lidstaten, de verhoudingen en dergelijke weten.

Vandaag draait het echter vooral om de raadsdocumenten. Hoe kunnen wij controleren en de loop van de onderhandelingen volgen, als wij niet aan de hand van de raadsdocumenten kunnen zien wat daar gebeurt? Wij kunnen namelijk niet aan de hand van de gewijzigde teksten en de voetnoten volgen hoe een document zich ontwikkelt. De minister weet net zo goed als wij dat een Commissievoorstel op heel veel terreinen enorme veranderingen doormaakt tijdens de onderhandelingen. Het is dus heel fijn als wij in het begin iets kunnen zeggen over het Commissievoorstel. Als het echter daarbij blijft, kunnen wij dus nog niet adequaat bekijken of wij de regering iets willen meegeven en hoe de regering omgaat met de opmerkingen die wij hebben gemaakt. Wij hebben daarom aangegeven

dat de raadsdocumenten voor ons van groot belang zijn zodra wij een dossier als prioritair aanwijzen. Ik sluit mij in dit kader dan ook graag aan bij de vraag van de heer Van de Beeten. Wat is er nu anders dan in de situatie van het instemmingsrecht? Waarom kunnen wij die documenten niet krijgen? Ik weet dat het kabinet bij de Tweede Kamer er juist op heeft aangedrongen om het parlementair voorbehoud af te zwakken. Met name de staatssecretaris, maar ook de minister heeft heel duidelijk aangegeven dat wij dat instrument niet nodig hebben. Er werd gezegd: U hebt dat instrument niet nodig, want wij kennen al een inlichtingenplicht. U kunt ons alles vragen en u krijgt het. De minister heeft ook al eerder toegezegd dat wij door de inwerkingtreding van Lissabon niet achteruit hoeven te gaan wat betreft de informatievoorziening. Nu hebben wij heel nadrukkelijk aangegeven dat wij die raadsdocumenten van noodzakelijk belang achten. Om welke belangrijke reden geeft de minister ons die documenten niet? Het gaat namelijk puur om de dossiers die wij selecteren.

De heer **Franken** (CDA): De agenda's van de vergaderingen van de JBZ-Raad komen vaak heel laat binnen. Dan is het vaak niet mogelijk om daarover nog iets zinnigs door te geven, terwijl er best zinnige gedachten over leven. Ik begrijp dat er vaak aanvullende agenda's zijn. Dat zij dan zo, maar misschien wil de minister daaraan ook aandacht geven.

De **voorzitter**: Zoals zo vaak lijkt de commissie redelijk unaniem op dit punt. De minister hoeft dan ook geen rekening te houden met de onderscheiden posities van deze of gene fractie. Het zijn vragen die commissiebreed leven.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik hoop dat er voldoende kan worden gesproken met beide Kamers der Staten-Generaal over de agenda van de JBZ-Raad en over de rol van de Nederlandse vertegenwoordiger(s). Dat houdt ons niet verdeeld. Wij willen niets voor de Kamer geheim houden, tenzij wij dat moeten. De regels bepalen dat nationale parlementen geen «restraint-documenten» ontvangen uit Brussel. Die kreeg de Kamer voorheen ook niet, zij het dat wij soms bij een specifiek onderwerp van deze regel hebben afgeweken. Daar denkt mevrouw Strik wellicht aan. In die gevallen is er de procedure van de vertrouwelijke informatievoorziening. Die procedure heeft overigens niet onze voorkeur omdat ze zowel voor kabinet als voor parlement beperkingen heeft.

De documenten die vanuit Justitie naar Eerste en Tweede Kamer gaan, zijn de zogenoemde BNC-fiches, de geannoteerde agenda, het verslag van de Raad en een overzicht van voorstellen waarop het instemmingsrecht nog van toepassing is, een zeer beperkte categorie. Verder krijgt u van Justitie het jaarlijkse rapport over de uitvoering van het Stockholm Programma. De parlementen krijgen nog andere documenten rechtstreeks van de Commissie. Dat zijn groenboeken, witboeken en eventueel nog te ontwikkelen zwartboeken, mededelingen, het jaarlijks wetgevingsprogramma en de instrumenten voor wetgevingsprogrammering en beleidsstrategie. Verder krijgt de Kamer de voorstellen van de Commissie. Rechtstreeks van de Raad krijgt zij de initiatieven van een groep lidstaten, de verzoeken van het Hof van Justitie, de aanbevelingen van de Europese Centrale Bank – van belang op justitieterrein als het gaat om de financiering van terroristische activiteiten en fraude – en de verzoeken van de EIB. De Kamer krijgt van de Raad ook de agenda's van de raadsvergaderingen en de resultaten daarvan. Daar zijn ook de notulen van de raadszittingen bij waarin over voorstellen voor een wetgevingshandeling wordt beraadslaagd. Verder noem ik nog de gemeenschappelijke standpunten van de Raad die aan het Europese Parlement worden gezonden. Dat zijn de tussendocumenten.

De Kamer krijgt verder het jaarverslag van de Europese Rekenkamer. Van de Commissie krijgt zij in de vorm van het publicatieblad de aangenomen voorstellen.

Ik zoom nu even in op het proces dat leidt van een voorstel voor een wetgevingshandeling naar een wetgevingsbesluit. Ik heb al genoemd de initiatieven van een groep lidstaten. De Kamer heeft dan de startdocumenten. Als tussendocument heeft zij de resultaten van de vergaderingen van de raadszittingen. Daarop wordt uiteraard in de geannoteerde agenda gepreludeerd. En daarbij komt dan nog het verslag van het verloop van de raadszittingen dat door de Nederlandse vertegenwoordiger(s) wordt gemaakt. Ten slotte heeft de Kamer de einddocumenten.

Als ik het goed begrijp, leven er nog wensen met betrekking tot geselecteerde onderwerpen zonder dat daarvoor een verzwaarde procedure wordt gevolgd. Het gaat hier dus om hetgeen de Kamer nodig vindt om de ontwikkelingen in wetgevende arbeid te volgen. Het algemene referentiepunt voor het kabinet is dat er geen wetgevende rol is voor het nationale parlement. Het speelt zich dus uitsluitend af in de context van verantwoording vragen over wat de regering doet en laat in het onderhandelingsproces. De commissie wil dat intensiever volgen dan de gemiddelde parlementaire commissie op het gebied van EZ, LNV of Financiën. Dat hoeft de commissie niet te bevestigen, maar ik heb wel die indruk. Daar kan ik natuurlijk niets tegen hebben. Deze belangstelling voor het politieke proces en de rol van de vertegenwoordiger van een van de 27 lidstaten daarin past prima in de gedachtegang dat de betrokkenheid bij politiek relevante zaken dient te worden vergroot. Maar ik moet wel voorkomen dat mijn collega's morgen tegen mij zeggen: Ernst, wat heb je nou gedaan? We gaan toch niet alle wetgevingsstukken aan alle commissies sturen? De gedachte is dat er specifieke onderwerpen zijn die prioritaire aandacht verdienen van deze Kamercommissie. Begrijp ik dat goed?

De **voorzitter**: Ja.

Minister **Hirsch Ballin**: Dan kan ik mij wat vrijer voelen ten opzichte van mijn collega's. Dat betekent dus dat uw commissie op basis van de startdocumenten een selectie maakt van onderwerpen die zij specifiek wil volgen.

De **voorzitter**: Het past ook in onze lijn dat wij terughoudend gebruik willen maken van het parlementaire voorbehoud. Wij moeten dan wel de gelegenheid krijgen om de betreffende dossiers nauwgezet te volgen en dus moeten wij de documenten toegestuurd krijgen. Dit is in lijn met de belofte die iedereen na het referendum heeft gedaan: we gaan serieus om met wetgeving uit Brussel! Sommige mensen hadden namelijk de indruk dat wij niet serieus genoeg waren. Wij kennen uiteraard onze beperkingen en zitten niet bepaald te wachten op een stortvloed van documenten. Maar als wij onderwerpen kunnen selecteren, zou dat erg plezierig zijn. Daarover zijn wij het eens, denk ik.

Minister **Hirsch Ballin**: Ja, als het de bedoeling is om een selectie te maken van JBZ-onderwerpen. Dit gaan wij dus doen en de vraag is nu hoe dat in de praktijk moet worden geregeld. Dat is ook een beetje afhankelijk van de vraag wat de Kamer prettig vindt. Van mijn medewerkers heb ik begrepen dat een en ander online beschikbaar is. Misschien wil een van hen dat even testen. We kunnen daar prints van maken. Een andere mogelijkheid is dat wij de Kamer periodiek voorzien van links die nodig zijn om gemakkelijk in de documenten van geselecteerde onderwerpen te komen. Geeft de Kamer de voorkeur aan prints in plaats van links?

De heer **Van de Beeten** (CDA): Dat is wat mij betreft een kwestie van uitvoering. Wij hebben een prioriteitenlijst samengesteld van JBZ-zaken. Ik noem een onderwerp dat wij graag willen volgen: het strafrechtelijk bewijs. Bij de geannoteerde agenda willen wij dan graag de onderliggende raadsvoorstellen zien waaruit wij kunnen afleiden hoe de onderhandelingen zijn verlopen en wat de inzet van de regering is geweest. Wij zien dus ook graag de tekstvoorstellen. Of het departement dat digitaal aan de Griffie aanlevert en het hier geprint en vermenigvuldigd wordt, vind ik een kwestie van uitvoering. Het gaat om het principe. Met betrekking tot de geselecteerde prioriteitenlijst moeten wij de raadsonderhandelingen kunnen volgen op de wijze die het geval was ten tijde van het instemmingsrecht.

Minister **Hirsch Ballin**: Er moet onderscheid worden gemaakt tussen de interne documenten, die wij niet mogen doorgeven, en de verschillende versies. Ik heb goed begrepen dat het de commissie om de versies gaat en niet om de interne beraadslagingsdocumenten. Voorzitter, mag met uw goedvinden de heer Biegel iets zeggen over het onderscheid in de documenten?

De **voorzitter**: Ga uw gang.

De heer **Biegel**: Het is voor ons het meest praktisch om voor de commissie een lijst te maken met de documenten die voorliggen in de Raad. Ik zeg daarbij dat wij zelf op een bijzonder laat moment weten welke documenten besproken zijn, ook in raadswerkgroepen. Bepaalde documenten zijn echt onderhandelingsdocumenten. Daarop wordt, als ik het goed begrijp, niet gedoeld. Andere documenten zijn een soort eindversie in een raadswerkgroep. Daarvan kunnen wij de commissie de nummers sturen.

De heer **Van de Beeten** (CDA): Voor zover ik weet hebben wij steeds alleen maar de teksten voorgelegd gekregen zoals de bewindslieden die voorgelegd kregen. Wij kregen niet datgene wat in werkgroepverband door ambtelijke vertegenwoordigers van de lidstaten werd besproken.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Er zijn nogal wat voorstellen die praktisch nooit in de Raad aan de orde komen, maar die bijna steeds in de werkgroepen of iets hoger worden afgedaan. Ik kan mij herinneren dat wij rond de Terugkeerrichtlijn vaak vroegen om documenten en dat wij die steeds niet kregen. En dan kwam het in één keer in de Raad ter vaststelling. Dan kunnen wij dus niks volgen. In december hebben wij al gevraagd om alle raadsdocumenten rond de twee asielrichtlijnen. Op de site van de Raad zie ik dat er inmiddels zeven slagen zijn gemaakt, maar ze zijn nog nooit in de Raad aan de orde geweest. Daar wil ik graag duidelijkheid over. Als wij het willen kunnen volgen, moeten wij het proces kunnen volgen en niet hoeven wachten tot het in de Raad aan de orde is.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik weet niet of dit niet betekent dat er wezenlijk meer wordt verstrekt dan er ooit verstrekt is.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Op enkele dossiers.

Minister **Hirsch Ballin**: In de onderhandelingen zijn er fases die zich afspelen binnen mandaat en instructie. De ambtenaren die dat namens mij en mijn collega's doen, zijn dan bezig met stukken die ik ook niet zie. Ik zou het een rare gang van zaken vinden als ik dergelijke documenten aan de commissie zou moeten sturen. De medewerkers werken aan tussenversies. Op een gegeven moment wordt door hen iets aan mij voorgelegd

met de vraag: heeft dit uw instemming of moeten wij op bepaalde punten nog verder onderhandelen? Dat is het moment waarop ik zinvol met de Kamer kan communiceren. Als ik de stukken voor de raadsvergadering krijg, dan staat daarop «versie 13» of zoiets. In de vorige vergadering lag dan bijvoorbeeld versie 7 voor. Ik weet dat mijn ambtenaren er dan heel veel werk in hebben gestoken om ervoor te zorgen dat 13 beter is dan 7. De commissie moet niet meer willen doen dan de bewindslieden van Justitie en van Binnenlandse Zaken doen.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Wij kunnen dus pas een standpunt innemen op het moment dat er al een politiek akkoord voorligt, waardoor u in een laat stadium pas onze mening te horen krijgt.

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, het proces start met een BNC-fiche en het ontwerp van de wetgevingshandeling dat van de Commissie, de Raad of een aantal lidstaten komt. Op dat moment leggen de medewerkers van mijn ministerie aan mij het bericht voor: dit ligt voor als startdocument en wij vestigen op die en die punten de aandacht. Dan wordt om een beslissing gevraagd die vorm krijgt in mijn voorstel aan de collega's in de ministerraad in afstemming met Buitenlandse Zaken voor een standpunt over het voorliggende document. Dat spitst zich toe op subsidiariteit, proportionaliteit en andere kanttekeningen. Dat is het BNC-fiche waar een document bij hoort. Dat is het moment waarop deze commissie en de commissie van de Tweede Kamer kunnen zeggen dat zij het anders zien of het ermee eens zijn. Dat laatste kan erg behulpzaam zijn. Als ik kan zeggen dat een bezwaar duidelijk wordt gedeeld door het Nederlandse parlement, is dat behulpzaam in het onderhandelingsproces. Vervolgens wordt er door de ambtenaren onderhandeld en komt er meestal iets beters uit. Een enkele keer is dat niet het geval. Dan komt er weer een moment waarop ik iets aan de commissie te melden heb. Na versie 1 kan dat bijvoorbeeld het geval zijn bij versie 5. Daarbij zeg ik dan dat onze bezwaren minder zijn geworden en dat ik ruimte voor een compromis zie als dit of dat nog gebeurt. De commissie gaat daar vervolgens weer iets van vinden. Twee maanden later zijn wij dan toe aan versie 9. Ik meld dan dat het mijn voornemen is om tegen te stemmen of al dan niet morrend te zeggen dat het een mooi onderhandelingsresultaat is. Dat is opnieuw een moment waarop dialoog met het parlement zinvol is. Over de fase daartussenin, waarin het onderhandelingswerk door de raads werkgroepen wordt gedaan, door de medewerkers van mijn ministerie en door ambtenaren die op de permanente vertegenwoordiging zijn geplaatst, lijkt het mij niet opportuun te rapporteren, tenzij een apart bewindspersoon voor Europeesjustitiële zaken wordt aangesteld. Ik moet er niet aan denken dat ik versie 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 met geannoteerde artikelen voorgelegd krijg. Volgens mij moet de commissie dat ook niet willen.

De **voorzitter**: Bij sommigen in deze commissie is er bereidheid om u eindeloos te helpen en te volgen ...

Minister **Hirsch Ballin**: Zeker. En ongetwijfeld ook bij degenen die u ondersteunen.

De **voorzitter**: De mening van de commissie is dat wij de situatie van vóór Lissabon ...

Minister **Hirsch Ballin**: Dan doen wij dat.

De **voorzitter**: Wij zoeken niet de controverse, maar eerder de dialoog. Het is al moeilijk zat om in Brussel iets veranderd te krijgen. Als wij gelijk kunnen optrekken, is dat mooi meegenomen. Als wij op deze manier gaan werken, zullen wij ervaren hoe dat gaat. Mocht gaandeweg blijken dat wij

óf te veel krijgen óf nog speciale verlangens hebben, dan kunnen wij daar altijd nog een keer over praten. De wens van de commissie was het herstellen van de situatie van vóór Lissabon. Ik denk dat wij het erover eens zijn dat wij het zo gaan doen. Er zullen altijd leden zijn die u nog veel meer willen adviseren ...

De heer **Van de Beeten** (CDA): ... die kunnen altijd nog solliciteren naar een baan op het departement of bij de raad.

De **voorzitter**: De bedoeling van de dialoog is om te bekijken in hoeverre wij zo goed mogelijk betrokken kunnen worden bij het proces op de door ons geselecteerde dossiers.

Minister **Hirsch Ballin**: Gerelateerd aan de politieke besluitvormingsmomenten voor de bewindspersonen verschaf ik u de bijbehorende documenten. Daarbij richt het zich op de besluitvorming in de Raad en niet op de ambtelijke werkgroepen, het Coreper en dergelijke. Ik teken hierbij aan dat de verstrekking van de documenten lang niet altijd zal kunnen voorafgaan of parallel zal plaatsvinden aan de geannoteerde agenda. Die agenda geeft weer wat de bevindingen uit de ambtelijke overleggen zijn. Er is echter een periode na het laatste ambtelijk overleg voorafgaand aan de Raad die dient ter verwerking van wat daaruit is gekomen. Het herziene document krijg ook ik soms pas op de avond voor de vergadering van de raad. De lijn daarvan is reeds beschreven in de geannoteerde agenda. Het is het beste dat wij in de uitvoering bekijken wat de handigste manier is om de commissie dit te verstrekken, in de vorm van een print, een cd met pdf'jes of hoe dan ook. Een groot voordeel van die tweede optie is dat de documenten kunnen worden doorzocht op trefwoorden. Wat mij betreft doen wij het zo.

De **voorzitter**: Over de praktische uitwerking zullen wij het intern hebben. Ik dank de minister voor zijn inbreng.